

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย (Study design)

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional study) ศึกษา ลักษณะของเกษตรกร โดยทั่วไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการสัมผัสสารปราบศัตรูพืช เพื่อศึกษาลักษณะของข้อมูลโดยทั่วไป ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กับระดับ เอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการสัมผัสสารปราบศัตรูพืชกับ ความสัมพันธ์กับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด อาการเจ็บป่วยในปัจจุบันทั่ว ๆ ไปของ ตัวอย่างกับความสัมพันธ์กับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด โดยศึกษาในช่วงเดือนตุลาคม 2541 ถึง ตุลาคม 2542

3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 กลุ่มประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ซึ่งอาจเป็นเจ้าของหรือผู้รับจ้าง ไม่ว่าจะเป็นการปลูกผัก ทำไร่ ทำสวน จำนวน 129 คน

3.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

สุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 15 ตำบล จึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Three-stage cluster sampling มีขั้นตอนดังนี้

1) สุ่มตัวอย่างตำบล ในเขตอำเภอเมือง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

(Simple random sampling)

2) สุ่มตัวอย่างหมู่บ้านจากตำบลที่สุ่มได้ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

(Simple random sampling)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.3.1 แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

3.3.1.1 ลักษณะของข้อมูลทั่วไป

- 1) อายุ
- 2) เพศ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) สถานภาพสมรส
- 5) อุปนิสัยในการดื่มสุรา
- 6) การสูบบุหรี่

3.3.1.2 การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการล้มผัสสารปราบศัตรูพืช

- 1) การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล
- 2) ระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลใน 1 วัน
ของการทำงานประเภทต่าง ๆ เช่น หน้ากากป้องกันระบบทางเดินหายใจ ถุงมือ เสื้อคลุมป้องกัน
สารปราบศัตรูพืช แว่นตา รองเท้า และหมวก
- 3) การปฏิบัติตนเมื่อใช้สารปราบศัตรูพืช
- 4) ระยะเวลาที่สัมผัสสารปราบศัตรูพืชครั้งสุดท้าย
- 5) การใช้สารปราบศัตรูพืชมาก่อนงานที่ทำในปัจจุบัน

3.3.1.3 การเจ็บป่วยในอดีต

- 1) การเจ็บป่วยจากสารพิษของสารปราบศัตรูพืชในอดีต
- 2) การเจ็บป่วยทั่ว ๆ ไปในอดีต เช่น หอบหืด มะเร็ง หัวใจเต้น
ผิดปกติ ภูมิแพ้ ความดันโลหิตสูง โรคตับ โรคจิต ปอดบวม อุบัติเหตุแรงแรง เบาหวาน
ไทรอยด์โต และบาดเจ็บที่ศีรษะ

3.3.1.4 อาการเจ็บป่วยในปัจจุบัน ในระบบต่าง ๆ คือ

- 1) ศีรษะ ตา จมูก คอ
- 2) ปอด
- 3) ระบบประสาท

- 4) ระบบทางเดินอาหาร
- 5) ระบบปัสสาวะ
- 6) กระดูกข้อต่อ กล้ามเนื้อ
- 7) ท้วไป

3.3.2 เครื่องมืออีควีเอ็ม เทสต์คิต (EQM test kit)

เป็นเครื่องมือแบบประเป้าหิ้ว เพื่อใช้ตรวจวัดหาระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด ถูกใส่โปรแกรม EQM Software version 8 G มีค่าความยาวคลื่น 470 นาโนเมตร ใช้ถ่าน 9 โวลต์ ระดับของเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส ในตัวอย่างจะถูกวัดโดยวิธีคัลเลอริมิเตอร์ (colorimeter) ซึ่งเป็นการวัดระดับของแสงที่ถูกดูดกลืน หรือส่งผ่านโดยปฏิกิริยาทางเคมีในสารละลายที่ใช้ทดสอบ หน่วยของค่าที่ได้จากการตรวจวัดโดยเครื่องมืออีควีเอ็ม เทสต์คิต คือ IU (The international unit of measurement for cholinesterase enzyme activity หน่วย/มิลลิลิตร

3.3.3 เทอร์โมมิเตอร์

เพื่อวัดอุณหภูมิในบรรยากาศขณะตรวจวัดระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส ทั้งในภาคสนามและในห้องปฏิบัติการ มีหน่วย คือ องศาเซลเซียส ($^{\circ}\text{C}$)

3.4 การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือแบ่งได้ 2 ประการ คือ

3.4.1 การหาคุณภาพของแบบสอบสัมผัสภาพณ์

โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสัมผัสภาพณ์ที่สร้างขึ้น นอกจากนั้นยังตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้าง ความชัดเจนในเนื้อหา ความครอบคลุมและความเหมาะสมของสำนวนภาษา เป็นต้น

ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน

อาจารย์ด้านการพยาบาลชุมชน จำนวน 1 ท่าน

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดได้พิจารณาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว มาปรับแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมทั้งทางด้านโครงสร้าง เนื้อหาและการใช้ภาษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4.2 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมืออ็ควเอ็ม เทสต์คิต

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือชนิดอ็ควเอ็ม เทสต์คิต ทำในสภาพอุณหภูมิบรรยากาศที่แตกต่างกัน ในภาคสนามและห้องปฏิบัติการโดย

1) ตรวจวัดระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด โดยใช้เครื่องมือชนิดอ็ควเอ็ม เทสต์คิต ในภาคสนาม จำนวน 22 ตัวอย่าง และตรวจวัดระดับอุณหภูมิบรรยากาศในภาคสนาม ขณะทำการตรวจวัดเลือดทุกตัวอย่าง

2) ตรวจวัดระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด โดยการใช้เครื่องมือชนิดอ็ควเอ็ม เทสต์คิต ในห้องปฏิบัติการ จำนวน 22 ตัวอย่าง และตรวจวัดระดับอุณหภูมิบรรยากาศในห้องปฏิบัติการ ขณะทำการตรวจวัดเลือดทุกตัวอย่าง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 สัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วย

3.5.1.1 ลักษณะของข้อมูลทั่วไป

3.5.1.2 การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการสัมผัสสารปราบศัตรูพืช

3.5.1.3 การเจ็บป่วยในอดีต

3.5.1.4 อาการเจ็บป่วยในปัจจุบัน

3.5.2 การเจาะเลือดกลุ่มตัวอย่าง

เจาะเลือดจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ที่มีประสบการณ์ ซึ่งแรกสุดจะต้องทำความสะอาดบริเวณที่เจาะเลือดด้วยแอลกอฮอล์ เจาะเลือดแล้วบรรจุเลือดใส่หลอดแก้ว หลังจากนั้นเตรียมหลอดแก้วกิลลารี (Capillary tube) ขนาด 10 ไมโครลิตร ที่เคลือบด้วยสารเฮปารินให้พร้อม และเริ่มตรวจวัดหาระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส โดยเครื่องมือชนิดอ็ควเอ็ม เทสต์คิต ดังนี้

1) เปิดเครื่องมือชนิดอ็ควเอ็ม เทสต์คิต และเลือกปุ่มที่จะใช้ทดสอบ PChE เพื่อตรวจวัดหาระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด (Blood plasma cholinesterase) โดยการกดที่ปุ่มเลือก (Mode key) กดปุ่มทดสอบ (Test key)

2) ใส่ขวดแก้วบัพเฟอร์เข้าไปในช่องเบา ๆ หลีกเลียงการสัมผัสบริเวณครึ่งล่างของขวดแก้ว และกดที่ปุ่มทดสอบ ค่าของแบลนค์ (blinking) จะแสดงค่าภายใน 10 วินาที

3) ย้ายเอาขวดแก้วแบบลอคออกจากเครื่อง และวางลงในแท่นวางขวดแก้ว กดปุ่มทดสอบและจะแสดงข้อความเพื่อให้เติมเลือดลงในขวดแก้วทดลอง

4) บรรจุเลือดโดยใช้หลอดแคปิลลารี (Capillary tube) จากหลอดแก้วให้เต็มหลอด แคปิลลารีอย่างช้า ๆ จนเต็ม และเช็ดเลือดรอบ ๆ หลอดแคปิลลารีด้วยกระดาษกรอง ใส่หลอดแคปิลลารีเข้าไปในขวดแก้วทดลองหลอดแคปิลลารี จะต้องอยู่ด้านข้างของขวดแก้วทดลอง และใส่ขวดแก้วทดลองลงในช่องกดปุ่มทดสอบ จะแสดงค่าภายใน 10 วินาที

5) นำขวดแก้วทดลองออกจากเครื่องมือตรวจวัด และเปิดฝาขวดแก้วทดลอง ออกวางบนที่วางขวดแก้ว กดปุ่มทดสอบเครื่องจะแสดงข้อความให้ใส่รีเอเจนท์เข้าไป

6) หยคน้ำกลั่นเข้าไปในช่องของรีเอเจนท์ 3 หยด จาก 30 มล. โดยการใช้ปิเปต ภาชนะให้เข้ากันจนกระทั่งรีเอเจนท์ละลายอย่างสมบูรณ์ และดูดเอาสารละลายรีเอเจนท์เข้าไปในขวดแก้วทดลองอย่างรวดเร็ว และกดปุ่มทดสอบทันที หลังจากปุ่มทดลองถูกกด เครื่องมือจะแสดงข้อความให้เขย่าขวดแก้วทดสอบ

7) ปิดฝาขวดแก้วทดลอง และเขย่าให้เข้ากันประมาณ 5 วินาที เพื่อให้สารละลายเข้ากันเป็นอย่างดี และใส่ขวดแก้วทดลองเข้าไปในเครื่องทดสอบและกดปุ่มทดสอบ

8) เมื่อเครื่องตรวจวัดพร้อมแล้ว ย้ายเอาหลอดทดสอบออกจากเครื่องและกดปุ่มทดสอบเพื่อทดสอบขั้นตอนต่อไป

9) บันทึกผลการตรวจวัดโดยกดปุ่มทดสอบ เพื่อจะแสดงค่าการตรวจวัดอย่างต่อเนื่อง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 ตรวจสอบความถูกต้องแบบสัมภาษณ์

3.6.2 นำข้อมูลมาลงรหัส

3.6.3 บันทึกข้อมูลลงในแผ่นดิสเก็ต และตรวจวัดทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการใช้โปรแกรม SPSS/PC version 7.5 (Statistical for the Social Science/Personal Computer) ซึ่งลักษณะของข้อมูลทั่วไป การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการสัมผัสสารปราบศัตรูพืช การเจ็บป่วยในอดีต อาการเจ็บป่วยในปัจจุบัน นำเสนอข้อมูลในรูปตารางความถี่ ร้อยละ จำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร

3.6.4 ทดสอบค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ด้วยวิธีไคสแควร์

3.6.5 ทดสอบค่า ทีเทสต์ (Pair t-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าระดับเอนไซม์โคลินเอสเตอเรสในเลือด และค่าฮีโมโกลบิน โดยเครื่องมือชนิดอัติโนมัติ เทสต์คิต ที่ระดับอนุภูมิโนบรยากาศในภาคสนามและในห้องปฏิบัติการ